

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 225/2013-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť I. H., toho času vo väzbe, zastúpeného advokátom Mgr. M. P., P., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 Tos/135/2012 z 8. januára 2013 v spojení s uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 2 T/16/2011 zo 14. decembra 2012 a jeho postupom, ktorý mu predchádzal v konaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby zo 4. decembra 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. marca 2013 doručená sťažnosť I. H. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Tos/135/2012 z 8. januára 2013 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) v spojení s uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T/16/2011 zo 14. decembra 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“) a jeho postupom, ktorý mu predchádzal v konaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby zo 4. decembra 2012.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením sp. zn. ČVS: PPZ-87/BOK-Z-2008 z 25. júna 2008 vznesené obvinenie pre pokus obzvlášť závažného zločinu vydieračského únosu formou spolupáchateľstva podľa § 14 ods. 1, § 20 k § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b) a ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) na skutkovom základe v ňom uvedenom. Uznesením okresného súdu sp. zn. 33 Tp/54/2009 z 20. marca 2009 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Tpo/11/2009 z 24. marca 2009 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Uvedeným súdnym rozhodnutiam o väzbe sťažovateľa predchádzalo jeho zadržanie justičnými orgánmi v Spolkovej republike Nemecko, a to 6. decembra 2008 na podklade vydaného európskeho zatýkacieho rozkazu. V priebehu trvania väzby sťažovateľ žiadosťou zo 4. decembra 2012 požiadal okresný súd o prepustenie z väzby, v ktorej jeho nosnou argumentáciou bola skutočnosť uplynutia maximálnej celkovej lehoty väzby podľa § 76 ods. 6 písm. c) Trestného poriadku (do celkovej dĺžky sa malo podľa jeho názoru započítat' aj obmedzenie osobnej slobody na území Spolkovej republike Nemecko, pozn.). Táto žiadosť bola napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu (bod 1) zamietnutá. V ostatnom podal sťažovateľ ústavnému súdu sťažnosť.

3. Argumentácia sťažovateľa je koncentrovaná do dvoch rovín.

3.1 V prvej rovine namieta nezákonnosť svojho ďalšieho zotrvania vo väzbe z dôvodu uplynutia jej zákonom predpokladanej dĺžky v prípravnom konaní podľa § 76 ods. 6 písm. c) Trestného poriadku, k čomu argumentuje, že „... *legitimita väzby ako*

výrazného zásahu do ... osobnej slobody zanikla minimálne od 6. 12. 2012, kedy uplynulo 48 mesiacov od... zadržania uskutočneného pri realizácii európskeho zatýkacieho rozkazu, t. j. odo dňa, kedy... v súvislosti s trestným stíhaním, ktoré sa... vedie, bola obmedzená osobná sloboda. ... všeobecné súdy príslušné o tejto veci rozhodnúť, nezákonný stav neodstránili, keď... žiadosť o prepustenie z väzby Uznesením Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2 T/16/2011, zo dňa 14. 12. 2012 v spojení s Uznesením Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 1 Tos/35/2012-6000, zo dňa 8. 1. 2013 zamietli.“. Sťažovateľ nesúhlasí s právnym názorom všeobecných súdov, podľa ktorého sa „... začiatok väzby... počíta nie od okamihu, kedy došlo k obmedzeniu... osobnej slobody pri zadržaní v Nemecku, ale od okamihu... odovzdania na územie Slovenskej republiky, t. j. od 20. 3. 2009...“. Inými slovami, podľa sťažovateľa sa „So závermi všeobecných súdov o zákonnosti počítania lehoty väzby... nemožno stotožniť, keďže vychádzajú z nesprávnej aplikácie Trestného poriadku o väzbe, v dôsledku čoho nie je splnená ústavnoprávna podmienka zásahu do práva na osobnú slobodu zákonným spôsobom. Trestný poriadok vo vzťahu k začiatku plynutia väzby nerozlišuje, či k zadržaniu alebo zatknutiu došlo na území Slovenskej republiky, alebo bolo toto realizované v spolupráci s justičnými orgánmi cudzieho štátu na základe európskeho zatýkacieho rozkazu.“. Teda podľa názoru sťažovateľa „... nie je vo vzťahu k určení začiatku plynutia väzby rozhodujúce, kedy bol... dodaný na územie Slovenskej republiky, ale rozhodujúci je čas, kedy bol zadržaný na základe európskeho zatýkacieho rozkazu vydaného v súvislosti s obvinením v trestnej veci, v ktorej bolo následne rozhodnuté o jeho väzbe, k čomu došlo 6. 12. 2008“.

3.2 V druhej rovine poukazujúc na ustanovenie § 77 ods. 1 a 2 Trestného poriadku „Výkladom tohto ustanovenia dospejeme k záveru, že nezapočítanie väzby alebo zadržania v cudzine nenastáva ex lege, ale je potrebné o takomto postupe rozhodnúť, a to uznesením, na návrh prokurátora, pričom proti takémuto rozhodnutiu je prípustná sťažnosť. V porovnaní s § 45 ods. 4 Trestného zákona, kde zákonodarca ex lege ukladá započítanie väzby v cudzine do výkonu uloženého trestu, vo vzťahu k výkonu väzby umožňuje predsedovi senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudcovi pre prípravné konanie rozhodnúť, že doba väzby v cudzine sa do celkovej lehoty väzby nezapočítava, pričom proti takémuto rozhodnutiu zákon pripúšťa sťažnosť“, sťažovateľ vo svojej trestnej veci argumentuje, že „... vykonal časť väzby v období od 6. 12. 2008 do 19. 3. 2009 v cudzine,

avšak ani sudcom v prípravnom konaní, ani predsedom senátu po podaní obžaloby nebolo rozhodnuté, žeby sa toto obdobie do celkovej lehoty väzby nezapočítavalo. V období 48 mesiacov, na ktoré je maximálna celková lehota väzby pri obzvlášť závažnom zločine,... nie len že nebolo o nezapočítaní väzby v cudzine rozhodnuté, ale ani nebol zo strany prokurátora podaný návrh na nezapočítanie tohto obdobia do celkovej lehoty, preto je zrejmé, že uplynutím 48 mesiacov od zadržania... vypršala celková lehota väzby...“.

4. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a ods. 5 Ústavy... a právo na slobodu podľa článku 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a ods.4 Dohovoru... Uznesením Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2 T/16/2011, zo dňa 14. 12. 2012 v spojení s Uznesením Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 1 Tos/135/2012-6000, zo dňa 8. 1. 2013 a konaním Okresného súdu Nitra vedenom pod sp. zn. 2 T/16/2011 porušené boli.

Uznesenie Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2 T/16/2001, zo dňa 14. 12. 2012 v spojení s Uznesením Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 1 Tos/135/2012-6000, zo dňa 8. 1. 2013 sa zrušuje a Okresnému súdu Nitra sa prikazuje, aby I. H. prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

I. H. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 20 000 EUR...,

Okresný súd Nitra a Krajský súd v Nitre sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť I. H. trovy konania...“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu podľa § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Článok 17 ods. 1 ústavy zaručuje osobnú slobodu. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

8. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru má každý právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom... zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní [písm. c)]. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo

podat' návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

9. Dohovor v čl. 5 a ústava v čl. 17 sa svojim obsahom týkajú osobnej slobody jednotlivca. Rozdielom v znení týchto článkov je použitá terminológia, keď čl. 5 dohovoru výslovne priznáva právo či nárok súvisiaci s osobnou slobodou, zatiaľ čo čl. 17 ústavy takéto termíny nepoužíva, ale ustanovuje jasné limity pre štát v prípade zásahov do osobnej slobody jednotlivca.

10. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

11. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp.

konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usposobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02).

12. Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

13. Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. marca 1997, § 43). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (Morsink v. Holandsko z 11. mája 2004).

14. Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ako doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento

skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

- a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,
- b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo
- c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

15. Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie. Odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. O väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. O sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený súd. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Predseda senátu alebo sudca pre prípravné konanie vypočuje obvineného, a potom umožní prísediacim alebo sudcom, prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe; bez výsluchu obvineného možno rozhodnúť o väzbe len vtedy, ak obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti alebo ak zdravotný stav obvineného neumožňuje jeho výsluch.

16. Podľa § 76 ods. 6 Trestného poriadku celková lehota väzby v prípravnom konaní spolu s väzbou v konaní pred súdom nesmie presiahnuť

- a) dvanásť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre prečin,
- b) tridsaťšesť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre zločin,
- c) štyridsaťosem mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin.

Podľa § 77 ods. 1 Trestného poriadku dom plynutia lehôt podľa § 76 ods. 6 a 7 sa nezapočítava doba, počas ktorej sa obvinený nemohol zúčastniť na úkonoch trestného konania v dôsledku toho, že

- a) bol vo väzbe v cudzine alebo tam bol zadržaný,
- b) úmyselne si poškodil alebo nechal poškodiť zdravie, alebo
- c) úmyselne vyvolal inú prekážku, ktorá mu v takej účasti bránila alebo bránila riadnemu vykonaniu úkonu trestného konania.

Podľa § 77 ods. 2 Trestného poriadku uznesenie podľa odseku 1 vydá predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie. Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná sťažnosť.

17. Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia...

18. Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu jeho základných práv a slobôd zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv zaručených v čl. 5 ods. 1 písm. c), 3 a 4 dohovoru malo dôjsť uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tos/135/2012 z 8. januára 2013 v spojení s uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T/16/2011 zo 14. decembra 2012 a jeho postupom, ktorý mu predchádzal v konaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby zo 4. decembra 2012.

II.A

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozhodnutím okresného súdu

19. V čl. 127 ods. 1 ústavy zakotvený princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov

nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

20. Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutie okresného súdu v trestnej veci sťažovateľa, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti tomuto rozhodnutiu bolo možné podať sťažnosť podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku ako riadny opravný prostriedok (čo sťažovateľ aj využil), a preto sťažnosť v tejto časti bolo potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.B

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozhodnutím krajského súdu

21. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

22. Krajský súd v uznesení sp. zn. 1 Tost/135/2012 z 8. januára 2013 vo vzťahu k sťažovateľovi v podstatnom uviedol:

„Súd I. stupňa v podrobnom odôvodnení napadnutého uznesenia, na správny obsah ktorého nadriadený súd len odkazuje, správne poukázal na rozhodnutia o vzatí obvinených

do väzby, stav trestného stíhania, obsahy žiadostí oboch obžalovaných, ako aj ich vyjadrenia k nim pred súdom, stanovisko prokurátora, príslušné zákonné ustanovenia. Ďalej v ňom uviedol aj podrobné právne úvahy, ktorými sa riadil pri zisťovaní, či aj v súčasnom štádiu trestného stíhania u oboch obvinených existujú konkrétne skutočnosti odôvodňujúce u oboch obžalovaných dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Tr. por., alebo či sa tieto dôvody nezmenili.

Čo sa týka sťažnostných námietok obžalovaného H. tieto nadriadený súd nepovažuje za dôvodné, pretože predmetom daného prieskumného konania je napadnuté uznesenie a nie právoplatné rozhodnutie o vzatí do väzby, ktoré je právne záväzné a to aj vo vzťahu k lehote od kedy sa počíta väzba. Názor obžalovaného H. o počítaní lehoty väzby, o ktorej rozhodol súd Slovenskej republiky od doby kedy bol zadržaný na území Spolkovej republiky Nemecko, preto nie je správny a nemá oporu v zákone. Je tomu tak preto, lebo vzhľadom na princíp teritoriality možno prostriedky práva toho ktorého štátu použiť voči osobe vtedy, ak táto osoba sa na jeho území nachádza, resp. je na jeho územie dodaná. Preto aj prostriedky trestného práva Slovenskej republiky súvisiace s väzbou mohli byť realizované u obžalovaného H. až jeho odovzdaním orgánom Slovenskej republiky na jej územie.“

23. Vzhľadom na obsahovú spojitosť uznesenia krajského súdu sp. zn. 1 Tost/135/2012 z 8. januára 2013 s uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T/16/2011 zo 14. decembra 2012 považoval ústavný súd za potrebné uviesť aj podstatnú časť z napadnutého rozhodnutia okresného súdu:

„K žiadosti obžalovaného I. H. o prepustenie z väzby príkazom pre uplynutie maximálnej lehoty väzby, s námietkou, že lehota trvania väzby je u neho nesprávne určená sudcom pre prípravné konanie, vzhľadom na to, že k obmedzeniu jeho osobnej slobody došlo na území Nemeckej republiky dňa 06. 12. 2008, o čom predložil súdu listinný dôkaz, súd dáva do pozornosti, že konanie o vzatí do väzby obžalovaného I. H. prebiehalo podľa ustanovení § 71 odsek 1 Trestného poriadku, § 72 odsek 1, odsek 2 Trestného poriadku a následne § 76 odsek 10 Trestného poriadku, teda sa riadilo ustanoveniami Trestného poriadku Slovenskej republiky v nadväznosti na článok 5 odsek 1 písmeno c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Obmedzenie osobnej slobody obžalovaného v konaní o výkone európskeho zatýkacieho rozkazu na území Nemeckej republiky a s tým

súvisiace jeho právo na slobodu a bezpečnosť je vyjadrené v článku 5 odsek 1 písmeno f) Dohovoru a inštitút predbežnej a vydávacej väzby v konaní o európskom zatýkacom rozkaze má iný charakter ako väzba v rozsahu jej úpravy v štvrtej hlavy prvého až tretieho dieľu Trestného poriadku a nevzťahujú sa naň tieto ustanovenia. Preto obmedzenie osobnej slobody v rozsahu vykonanom v konaní o európskom zatýkacom rozkaze môže byť vyjadrené jej započítaním väzby a trestu v zmysle § 45 odsek 4 Trestného zákona, samozrejme len v prípade odsúdenia obžalovaného. Vzhľadom na uvedené, je lehota trvania väzby, ako ju určil sudca pre prípravné konanie, pri rozhodovaní o vzatí do väzby na základe realizácie európskeho zatýkacieho rozkazu u obžalovaného započítaná v súlade s ustanovením § 76 odsek 10 Trestného poriadku, keďže obžalovaný bol odovzdaný na územie SR dňa 20. 03. 2009 o 15.30 hod. Rozhodnutie OS Galanta a jeho výrok o nezapočítaní doby strávenej vo väzbe v cudzine a doby prevozu na územie SR, do celkovej lehoty väzby, nebude súd v tomto kontexte posudzovať, pretože sa jedná o právoplatné rozhodnutie iného súdu v inej trestnej veci.

Na základe žiadosti obžalovaného I. H. v súlade s ustanovením § 79 odsek 2 Trestného poriadku aj u neho súd skúmal, či dôvody väzby konštatované pri jeho vzatí do väzby a preskúmané v ďalších rozhodnutiach naďalej zotrávajú aj v tomto štádiu konania, prípadne či nedošlo k ich zmene alebo zoslabeniu. S ohľadom už na súdom hore konštatované vykonané dokazovanie ani u obžalovaného I. H. dôvody útekovej a preventívnej väzby vyplývajúce z konkrétnych skutočností (prebiehajúce trestné stíhania v iných trestných veciach, zadržanie na základe EZR v Nemecku s falošnými dokladmi totožnosti, hrozba vysokého trestu) sa nezmiernili ani nevylúčili obavu súdu z možného pokračovania v trestnej činnosti a tiež obavu z možného útoku, aby sa vyhol trestnému stíhaniu.

Z uvedeného vyplynulo, že dôvody väzby podľa § 71 odsek 1 písmeno a), písmeno c) Trestného poriadku u obžalovaných naďalej existujú a ani v zmysle doposiaľ vykonaného dokazovania na hlavnom pojednávaní sa nezmenili, čo viedlo súd k presvedčeniu, že prepustením obžalovaného D. H. a obžalovaného I. H. z väzby na slobodu by hrozilo, že títo by v páchaní trestnej činnosti mohli ďalej pokračovať a taktiež existuje dôvodná obava, že obžalovaní by sa v prípade prepustenia vyhýbali trestnému konaniu pobytom v cudzine.

Vzhľadom na už vyššie konštatované zistenia a s poukazom na to, že dôvody väzby, pre ktoré boli obžalovaní vzatí do väzby naďalej trvajú aj v tomto štádiu konania a ich prepustením na slobodu by hrozilo zmarenie účelu trestného konania, súd rozhodol tak, že... žiadosť obžalovaného I. H. o prepustenie z väzby zamietol.“

24. Z ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Cieľom uplatňovania tejto právomoci ústavného súdu nie je primárne preskúmavanie a posudzovanie právnych názorov všeobecných súdov pri výklade a uplatňovaní zákonov v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej ani preskúmavanie, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa sústreďuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 225/03, III. ÚS 181/04, III. ÚS 345/04).

25. Z čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy možno vyvodit' základné právo na osobnú slobodu, ako aj zásadu, že pozbaviť niekoho osobnej slobody možno iba z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ďalšie odseky čl. 17 ústavy uvádzajú konkrétne spôsoby pozbavenia, resp.

obmedzenia osobnej slobody, ktoré za splnenia ustanovených podmienok sú prípustné. Jedným z týchto spôsobov je aj vzatie do väzby, resp. držanie vo väzbe v zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy. Preto možno uviesť, že v prípade pozbavenia osobnej slobody vzatím do väzby, resp. držaním vo väzbe je okrem čl. 17 ods. 5 ústavy vždy dotknutý aj čl. 17 ods. 1 a ods. 2 ústavy (I. ÚS 220/04).

26. Z judikatúry ústavného súdu je zrejmé, že z práva nebyť vo väzbe z iného ako zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu vyplýva priama spojitosť zákonného väzobného dôvodu s rozhodnutím sudcu alebo súdu nielen pri vzatí do väzby, ale aj počas jej trvania. V prípadoch, keď sa ústavný súd zaoberal možným porušením základného práva na osobnú slobodu v zmysle čl. 17 ústavy rozhodnutím súdu konajúceho o zákonnosti väzby, konštatoval, že otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru (napr. III. ÚS 79/02, III. ÚS 77/05).

27. Inými slovami, povinnosť súdov vyplývajúca zo základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy postupovať v prípade trestného stíhania obvinenej osoby a pozbavenia jej osobnej slobody väzbou „spôsobom, ktorý ustanoví zákon“, vyžaduje, aby procesný postup súdu konajúceho vo veci rešpektoval nielen ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov s právnou silou zákona (v danom prípade predovšetkým Trestného poriadku), ale taktiež aj ustanovenia príslušných medzinárodných zmlúv, ktoré sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a v zmysle čl. 7 ods. 5 a čl. 154c ods. 1 ústavy majú pred zákonom prednosť, ak poskytujú väčší štandard ochrany základných práv a slobôd.

28. V ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná. Zároveň je v nich obsiahnuté právo obvineného nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania, pokiaľ by mala byť táto doba prekročená. V označených ustanoveniach ústavy sú teda obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (pozri napr. nález

III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05). Rešpektovanie základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy u osoby pozbavenej osobnej slobody väzbou preto nevyhnutne zahŕňa zabezpečenie základných procesných záruk vyžadovaných v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru v konaní súdu, ktorého predmetom je rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby obvineného.

29. Ústavný súd konštatuje, že ustanovenie čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru sa vzťahuje na rozhodovanie o vzatí do väzby. Naproti tomu procesné pravidlá vrátane okolností a materiálnych podmienok týkajúcich sa dôvodnosti ďalšieho trvania väzby sú *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 4 dohovoru. Keďže v danom prípade ústavný súd neskúmal uznesenie o vzatí sťažovateľa do väzby, ktorými boli uznesenie krajského súdu sp. zn. 7 Tpo/11/2009 z 24. marca 2009 v spojení s uznesením okresného súdu sp. zn. 33 Tp/54/2009 z 20. marca 2009, ale uznesenie krajského súdu sp. zn. 1 Tos/135/2012 z 8. januára 2013 v spojení s uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T/16/2011 zo 14. decembra 2012, ktoré sa týkali dôvodnosti ďalšieho trvania väzby sťažovateľa rozhodujúc o nej z dôvodu podania žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, sa ústavný súd namietaným porušením čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru nezaoberal z dôvodu ich vecnej nepríslušnosti. V dôsledku vecnej nepríslušnosti čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru na konanie o žiadosti o prepustenie z väzby počas trvania väzby ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto jej časti týkajúcej sa namietania uvedených článkov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

30. Článok 5 ods. 4 dohovoru zakotvuje pre zatknutú alebo zadržanú osobu právo iniciovať konanie, v ktorom by spochybňovala zákonnosť pozbavenia slobody, a právo na to, aby po začatí takého konania súd urýchlene rozhodol o zákonnosti pozbavenia slobody a aby bolo nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže, že je nezákonné. Z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru má teda osoba vo väzbe právo na preskúmanie hmotných a procesných podmienok väzby, ktoré sú určujúce pre posúdenie jej zákonnosti. Požiadavka preskúmania hmotných podmienok znamená povinnosť preskúmať okolnosti svedčiacie pre a proti väzbe a rozhodnúť s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, ako aj prepustenie na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (rozsudok Schiesser c. Švajčiarsko, 1979). Inými slovami, je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať

všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Toth c. rakúsko, 1991). Predmetom posúdenia ústavného súdu bolo posúdenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu označených práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

31. Ústavný súd po ústavnom prieskume napadnutého rozhodnutia krajského súdu (a príslušnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu, na ktoré sa odvoláva aj krajský súd, pozn.) konštatuje, že z ich odôvodnenia vo vzťahu k zákonom predpokladanému ďalšiemu zotrvaníu sťažovateľa vo výkone väzby nevyplýva nič, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad relevantnej zákonnej úpravy vo veci konajúcimi súdmi vrátane právnej úpravy práva na slobodu a bezpečnosť podľa dohovoru s dôsledkom porušenia sťažovateľom označených práv a jeho ďalším nezákonným zotrvaním vo výkone väzby. Ústavný súd teda konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Trestného poriadku podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Zo záverov, ku ktorým dospel krajský súd pri posudzovaní podmienok ďalšieho zotrvaníu sťažovateľa vo väzbe v jeho trestnej veci, pritom nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení Trestného poriadku, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

32. Tak krajský súd, ako aj okresný súd (v príslušnej časti odôvodnenia svojho napadnutého rozhodnutia, na ktoré sa odvoláva aj krajský súd, pozn.) dostatočne podrobne skúmali pretrvávajúce okolnosti pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa nielen z hľadiska relevantných zákonných ustanovení Trestného poriadku, ale aj z hľadiska rešpektovania základných práv a slobôd sťažovateľa garantovaných ústavou a dohovorom; uvedenú potrebu ponechania sťažovateľa vo väzbe zdôvodnili poukazom na konkrétne skutočnosti vyplývajúce z hľadiska materiálnej interpretácie podmienok útekovej a preventívnej väzby ako napr. *„S ohľadom... na súdom... vykonané dokazovanie ani u obžalovaného I. H. dôvody útekovej a preventívnej väzby vyplývajúce z konkrétnych skutočností (prebiehajúce*

trestné stíhania v iných trestných veciach, zadržanie na základe EZR v Nemecku s falošnými dokladmi totožnosti, hrozba vysokého trestu) sa nezmiernili ani nevyhlúčili obavu súdu z možného pokračovania v trestnej činnosti a tiež obavu z možného úteku, aby sa vyhol trestnému stíhaniu“, (citujúc z uznesenia okresného súdu sp. zn. 2 T/16/2011 zo 14. decembra 2012, pozn.) alebo „... nadriadený súd považuje za potrebné zdôrazniť, že ani dĺžka väzby v danej veci, s prihliadnutím na jej charakter, nie je rozpore s jej účelom ani so zásadou primeranosti a väzba bude trvať dovtedy, dokiaľ budú existovať konkrétne skutočnosti (zistené pri vzatí do väzby) odôvodňujúce väzbu z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Tr. Por. u oboch obvinených“, (citujúc z uznesenia krajského súdu sp. zn. 1 T/135/2012 z 8. januára 2013, pozn.).

33. K námietkam sťažovateľa k postupu okresného súdu v spojení s postupom krajského súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby zo 4. decembra 2012 týkajúcim sa nezarátania dĺžky trvania väzby v čase od 6. decembra 2008 do 19. marca 2009, teda doby, počas ktorej bol zadržaný justičnými orgánmi v Spolkovej republike Nemecko, ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa v napadnutom rozhodnutí síce k tejto otázke mohol/mal vyjadriť úplnejšie, avšak ústavný súd posudzoval toto odôvodnenie krajského súdu v nadväznosti aj na odôvodnenie okresného súdu, na ktoré krajský súd poukázal. Ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci nemohol nezobrať na zreteľ znenie § 77 ods. 1 Trestného poriadku, z dikcie ktorého explicitne vyplýva, že sa do výkonu väzby nezapočítava doba väzby alebo zadržania v cudzine. Ústavný súd sa v tomto ohľade stotožňuje s právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) prezentovaným v jeho uznesení sp. zn. 2 Tost 34/2010 zo 6. decembra 2010, podľa ktorého je režim vydávacej a predbežnej väzby podľa zákona č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení neskorších predpisov iný než v zmysle štvrtej hlavy prvej časti Trestného poriadku – „*Inštitút vydávacej väzby v konaní o európskom zatýkacom rozkaze (§ 16 zákona o Európskom zatýkacom rozkaze) má iný charakter než väzba v rozsahu úpravy v štvrtej hlave prvej časti Trestného poriadku.*“. V kontexte citovanej zákonnej úpravy a rozhodovacej praxe najvyššieho súdu považuje ústavný súd aj tento sťažovateľom namietaný postup krajského súdu v spojitosti s postupom a príslušnou časťou odôvodnenia

prvostupňového súdu za ústavne konformný, vychádzajúci zo zákonného rámca a rešpektujúci sťažovateľom označené práva.

34. Na základe uvedených skutočností a dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd nemohol zaoberať ďalšími návrhmi sťažovateľa na ochranu ústavnosti (zrušenie napadnutých rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu, prepustenie sťažovateľa z väzby), keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. apríla 2013